NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
CHRISTINE STIX-HACKL
prednesené 28. júna 2005 [1]

I — Úvod

1. V tejto prvej veci týkajúcej sa výkladu nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 [2] (ďalej len „nariadenie") má Súdny dvor v podstate vysvetliť právne následky jazykových pravidiel tohto nariadenia, a to najmä pre prípad, že príjemca doručovanej písomnosti uplatní svoje právo podľa článku 8 nariadenia odmietnuť prevzatie doručovanej písomnosti na základe chýbajúceho prekladu do úradného jazyka prijímajúceho štátu. Je potrebné vychádzať z predpokladu, že ide o prejudiciálne konanie podľa Hlavy IV Zmluvy ES — a tým podľa článku 68 ES v spojení s článkom 234 ES.

2. Na zjednodušenie a zrýchlenie zasielania a doručovania súdnych a mimosúdnych písomností [3] zaviedlo nariadenie najmä priamy postup medzi takzvanými odosielajúcimi a prijímajúcimi orgánmi a prijalo pri tom jazykové pravidlá, ktoré by mali vyhovovať rozdielnym záujmom žalobcu a žalovaného. Doručenie má byť podľa tohto pravidla — práve na účely zjednodušenia a zrýchlenia konania — možné aj bez prekladu doručovanej písomnosti; príjemca je naopak v určitých prípadoch [4] oprávnený odmietnuť prevzatie písomnosti z dôvodu absencie prekladu. Toto je predmetom spor-

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Nariadenie z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (Ú. v. ES L 160, s. 37; Mim. vyd. 19/001, s. 227).

3 — Pozri napríklad odôvodnenie č. 6 nariadenia: „Efektívnosť a rýchlosť súdneho konania v občianskych veciach znamená, že odosielanie súdnych a mimosúdnych písomností sa má uskutočňovať priamo a rýchlymi metódami medzi miestnymi orgánmi určenými členským štátom", ako aj odôvodnenie č. 8: „Na dosiahnutie efektívnosti tohto nariadenia sa možnosť odmietnuť doručenie písomností obmedzuje iba na výnimočné situácie."

4 — Keď napríklad písomnosť nie je vyhotovená v jazyku prijímajúceho členského štátu alebo v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie. Toto jazykové pravidlo neposkytuje adresátovi žiadnu rozsiahlu ochranu v tom zmysle, že nezáleží na jeho prípadnej neznalosti jedného z týchto jazykov, ako právom zdôrazňuje Komisia, keď poukazuje na to, že nariadením sledovaná ochrana adresáta vo vzťahu k jazyku vychádza z abstraktného prístupu, ktorý má za následok, že sú možné prípady, keď adresátovi prináleží právo odmietnuť prijatie, hoci rozumie obsahu doručovanej písomnosti, a naopak sú prípady, keď mu toto právo neprináleží, hoci obsahu doručovanej písomnosti nerozumie. Pozri napríklad Vanheukelen, „Le règlement n° 1348/2000 — Analyse et évaluation par un praticien du droit", v: Le droit processuel et judiciaire européen — Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht, 2003, s. 208 a tam uvedenú poznámku pod čiarou 56.

ného jazykového pravidla v článku 8 nariadenia, pričom podľa znenia tohto ustanovenia zostáva otázne, aké právne následky sú spojené s oprávneným uplatnením tohto práva odmietnuť prevzatie. O tieto právne následky ide v otázkach, ktoré predložil Hoge Raad der Nederlanden.

3. Otázne je najmä to, či prvé zaslanie a doručenie môže mať napriek uplatneniu práva odmietnuť prevzatie právne účinky, a v prípade kladnej odpovede, akými pravidlami sa má riadiť dodatočné doručenie chýbajúceho prekladu. V tomto prípade ide zjavne o medzeru v právnej úprave nariadenia č. 1348/2000 [5]. Praktický význam týchto otázok, ktoré navyše súvisia so všeobecnejším problémom nápravy vád cezhraničného doručovania, sa zdá podstatný [6].

II — Právny rámec

4. Článok 5 nariadenia č. 1348/2000 uvádza:

„1. Odosielajúci orgán, ktorému navrhovateľ predloží písomnosť na zaslanie ho poučí, že adresát môže odmietnuť prevzatie písomnosti, ak nie je vyhotovená v jednom z jazykov podľa článku 8.

2. Navrhovateľ znáša všetky náklady prekladu pred zaslaním písomnosti bez ohľadu na možnosť neskoršieho rozhodnutia súdu alebo príslušného orgánu o tom, kto tieto náklady uhradí."

5. Článok 8 nariadenia č. 1348/2000 uvádza pod nadpisom „Odmietnutie prevzatia písomnosti" toto:

„1. Prijímajúci orgán informuje adresáta, že môže odmietnuť prevziať doručovanú písomnosť, ak nie je v jednom z týchto jazykov:

a) v úradnom jazyku prijímajúceho členského štátu alebo ak je v danom člen-

5 — Je nepopierateľné, že otázka právnych následkov oprávneného odmietnutia prevziať písomnosť ostala vedome otvorená. Pozri napríklad dôvodovú správu k Dohovoru o doručovaní súdnych a mimosúdnych dokumentov v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch Európskej únie (Ú. v. ES C 261, s. 26 a nasl.): „Dohovor neobsahuje žiadne ustanovenia o právnych následkoch odmietnutia prevziať [písomnosť] z dôvodu použitého jazyka; túto otázku preto musí zodpovedať príslušný súd."

6 — Právna teória hovorí o „nepríjemných problémoch nápravy vád cezhraničného doručovania", pozri napríklad Stadler, „Förmlichkeit vor prozessualer Billigkeit bei Mängeln der internationalen Zustellung?", Poznámky k rozsudku OLG Jena, 2.5.2001 — 6 W 184/01, IPRax 2002, 282. Pozri aj Mignolet: „Le contenu des règles de procédure issues des règlements communautaires et leur sanction", v: *Le droit processuel et judiciaire européen — Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, 2003, 329 s ďalšími odkazmi.

skom štáte viac úradných jazykov, v úradnom jazyku alebo v jednom z úradných jazykov miesta, kde sa má doručiť; alebo

b) v jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie.

2. Ak bol prijímajúci orgán informovaný, že adresát odmieta prevziať písomnosť podľa odseku 1, okamžite o tom informuje odosielajúci orgán osvedčením podľa článku 10 a vráti žiadosť a písomnosti, ktorých preklad sa vyžaduje."

6. V súvislosti s dátumom doručenia znie článok 9 nariadenia č. 1348/2000 takto:

„1. Bez vplyvu na článok 8 sa za dátum doručenia písomnosti podľa článku 7 považuje deň, v ktorý bola písomnosť doručená podľa právneho poriadku prijímajúceho členského štátu.

2. Ak sa však v rámci zamýšľaného alebo už začatého konania v odosielajúcom členskom štáte má písomnosť doručiť v určitej lehote, dátum, ktorý sa vezme do úvahy vo vzťahu k navrhovateľovi, sa určí podľa právneho poriadku tohto členského štátu.

3. Členský štát môže z opodstatnených dôvodov vylúčiť uplatnenie ustanovení odseku 1 a 2 na prechodné obdobie piatich rokov.

Toto prechodné obdobie môže členský štát obnovovať v päťročných intervaloch z dôvodov súvisiacich s jeho právnym systémom. Taký členský štát informuje Komisiu o obsahu takéhoto vylúčenia a o okolnostiach prípadu."

7. Článok 19 nariadenia č. 1348/2000 sa týka neprítomnosti odporcu v konaní a stanovuje:

„1. Ak sa do iného členského štátu malo zaslať predvolanie alebo iná rovnocenná písomnosť podľa ustanovení tohto nariadenia na účely doručenia a odporca sa nedostavil, nemožno vydať rozsudok, pokiaľ sa nezistí, že:

a) písomnosť sa doručila spôsobom predpísaným právnym poriadkom prijímajú-

ceho členského štátu pre doručovanie písomností vo vnútroštátnych konaniach osobám na jeho území; alebo

b) písomnosť sa skutočne odovzdala odporcovi alebo doručila do jeho bydliska iným spôsobom ustanoveným týmto nariadením;

a že v každom z týchto prípadoch sa doručenie alebo odovzdanie uskutočnilo v dostatočnom časovom predstihu, aby sa odporca mohol hájiť."

III — Skutkový stav a konanie

8. Predmetné konanie vychádza z právneho sporu pred holandskými súdmi medzi nemeckým žalobcom žijúcim v Holandsku pánom Götzom Lefflerom (ďalej len „pán Leffler") a v Nemecku usadenou Berlin Chemie AG (ďalej len „Berlin Chemie"), spoločnosťou založenou podľa nemeckého práva.

9. Pán Leffler podal 21. júna 2001 v konaní pred Rechtbank Arnhem návrh na nariadenie predbežného opatrenia s cieľom dosiahnuť zrušenie rôznych zabavení svojho majetku.

10. Tento návrh bol 13. júla 2001 zamietnutý. Proti tomuto uzneseniu podal pán Leffler odvolanie na Gerechtshof Arnhem. Spoločnosť Berlin Chemie bola potom písomne predvolaná na pojednávanie na 7. augusta 2001.

11. Pre procesnú chybu musela byť spoločnosť Berlin Chemie 9. augusta 2001 opätovne predvolaná. Na pojednávanie z 23. augusta 2001 sa Berlin Chemie nedostavila.

12. Konanie o návrhu pána Lefflera na vydanie rozsudku pre zmeškanie bolo prerušené, keďže predvolanie nespĺňalo požiadavky holandského Wetboek von burgerlijke Rechtsvordering (holandský občiansky súdny poriadok) a nariadenia.

13. Novým písomným predvolaním zo 7. septembra 2001 bola spoločnosť Berlin Chemie predvolaná na pojednávanie na Gerechtshof, ktoré sa konalo 9. októbra 2001. Spoločnosť Berlin Chemie sa na stanovené pojednávanie znova nedostavila.

14. Konanie o rozsudku pre zmeškanie bolo opätovne prerušené až do okamihu predloženia dokumentov preukazujúcich splnenie podmienok podľa článku 19 nariadenia týkajúcich sa doručenia. Príslušné dokumenty boli Gerechthof predložené na pojednávaní, ktoré sa konalo 4. decembra 2001.

15. Rozsudkom z 18. decembra 2001 bol návrh zamietnutý, najmä bolo zamietnuté vydanie rozsudku pre zmeškanie proti spoločnosti Berlin Chemie s odôvodnením, že neboli splnené podmienky článku 8 nariadenia.

16. Proti tomuto rozhodnutiu podal pán Leffler dovolanie na Hoge Raad. V ňom namietal, že Gerechtshof mal vydať rozsudok pre zmeškanie, subsidiárne vytýčiť nový termín pojednávania a zariadiť, aby Berlin Chemie mohla byť predvolaná po náprave prípadných nedostatkov skoršieho predvolania na tento termín pojednávania.

17. Podľa názoru Hoge Raad z článku 8 ani z iného ustanovenia nariadenia nevyplýva, aké právne následky sú spojené s odmietnutím príjemcu prevziať písomnosť uvedeným v článku 8 ods. 1. Z toho vnútroštátny súd vyvodzuje, že v podstate existujú dve možnosti výkladu, jednak náprava chybného doručenia a jednak posúdenie chybného doručenia ako neuskutočneného doručenia.

18. Hoge Raad der Nederlanden preto uznesením zo 17. októbra 2003, doručeným do kancelárie Súdneho dvora 20. októbra 2003, požiadal v súlade s článkom 234 ES Súdny dvor, aby rozhodol o týchto prejudiciálnych otázkach:

„1. Má sa článok 8 ods. 1 nariadenia vykladať v tom zmysle, že pokiaľ adresát odmietne prevziať písomnosť z dôvodu nedodržania pravidla uloženého týmto ustanovením v otázke jazyka, môže odosielateľ túto vadu napraviť?

2. Ak je odpoveď na prvú otázku záporná, je právnym následkom odmietnutia prevziať písomnosť to, že doručenie nemá žiadny účinok?

3. Ak je odpoveď na prvú otázku kladná:

a) V akej lehote a akým spôsobom má byť preklad doručený adresátovi? Platia požiadavky formulované nariadením vo vzťahu k doručovaniu písomností aj pre zasielanie prekladov alebo je možné vybrať si spôsob jeho odoslania?

b) Uplatní sa vnútroštátne procesné právo na možnosť nápravy vady?"

IV — Právne posúdenie

A — *Všeobecné poznámky k nariadeniu č. 1348/2000*

1. Účel nariadenia

19. Účelom nariadenia je predovšetkým zlepšenie a zrýchlenie zasielania súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach medzi členskými štátmi, ktoré majú byť doručené do iného členského štátu [7]. Toto zlepšené a zrýchlené zasielanie písomností má nepriamo slúžiť „správnemu fungovaniu vnútorného trhu" [8].

20. Je potrebné vziať do úvahy, že zasielanie a doručovanie písomností sa nachádza v oblasti kolízie požiadaviek zabezpečenia spravodlivosti [9], ochrany žalovaného [10] a hospodárnosti konania [11]. Realizácia vyššie uvedených cieľov sa preto zdá problematická v tom rozsahu, v akom zrýchlenie zasielania písomností môže byť zásahom do ochrany žalovaného, napríklad vtedy, keď už nie je viac zaručené, že si žalovaný môže svoju obranu, či už z jazykových, časových, alebo iných dôvodov, účinne pripraviť. Ochrana žalovaného však nemôže viesť k tomu, že žalobca nebude mať prístup k svojmu zákonnému sudcovi napríklad preto, že žalovaný môže doručenie zmariť.

21. Navyše je potrebné zohľadniť hľadiská suverenity, ktoré okrem iného vyžadujú rozhodnutie, do akej miery je štát pripravený vzdať sa „formálnych" spôsobov doručovania — napríklad v prospech moderných foriem doručovania, ako napríklad poštového doručovania [12], prípadne do akej miery je štát

7 — Pozri najmä odôvodnenie č. 2 nariadenia č. 1348/2000 už (citované v poznámke pod čiarou 2).

8 — Odôvodnenie č. 2 nariadenia č. 1348/2000.

9 — Aj a práve v zmysle práva na zákonného sudcu v súlade s článkom 6 ods. 1 EDĽP.

10 — V zmysle zachovania práv na obranu. Nie je náhodné, že článok 6 ods. 3 písm. a) EDĽP stanovuje, že „každý, kto je obvinený... [má] minimálne [právo] byť bez meškania a v *jazyku, ktorému rozumie*, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu" (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

11 — Tak znie úvodná formulácia od Heßa v: „Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum", *NJW 2001*, 15.

12 — Zachovanie štátnej suverenity — napríklad v rámci zasielania prostredníctvom orgánov — môže samozrejme doplniť iné úhly pohľadu: poštové doručovanie v medzinárodnom právnom styku nepredstavuje iba zrieknutie sa úradného spôsobu zasielania a doručovania, ale aj znížený ochranu žalovaného, pokiaľ nie je zabezpečené, že účinné doručovanie z jazykového hľadiska predpokladá možnosť účinného uvedomenia si obsahu doručovanej písomnosti, ktorú je potrebné doručiť.

pripravený fungovať ako „výkonný pomocník" iného členského štátu pri doručovaní písomností.

22. Funkčná úprava doručovania v medzištátnom právnom styku vyžaduje preto vyváženie týchto odporujúcich si záujmov.

23. Toto vyváženie sa zdá ešte potrebnejšie, pokiaľ sa dotýka právnych záujmov, ktoré sú chránené všeobecnými zásadami práva Spoločenstva. Na tomto mieste stačí pripomenúť, že ustanovenie sekundárneho práva Spoločenstva, a tým aj jeho ciele, je podľa ustálenej judikatúry potrebné vykladať, pokiaľ možno, tak, aby bolo zlučiteľné so Zmluvou ES a všeobecnými zásadami práva Spoločenstva [13].

24. Podľa ustálenej judikatúry patria základné práva k všeobecným právnym zásadám, ktorých dodržiavanie Súdny dvor zabezpečuje [14]. Zohľadňuje pritom spoločné ústavné tradície členských štátov a pokyny, ktoré poskytujú medzinárodné zmluvy o ochrane ľudských práv, na ktorých uzavretí sa členské štáty podieľali alebo ku ktorým členské štáty pristúpili. K nim patrí okrem iného Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDĽP") [15], ako vyplýva aj z článku 6 ods. 2 EÚ.

25. Z tejto oblasti ochrany, ktorú má Súdny dvor zaisťovať, sa vyvinula zásada spravodlivého procesu [16], ktorá síce tiež vyžaduje zrýchlenie konania, ale osobitný zreteľ kladie na rovnosť zbraní účastníkov konania. Zároveň zahŕňa aj ochranu podľa EDĽP, a tým aj základné právne zásady, právo na zákonného sudcu (článok 6 ods. 1) a práva na obranu (článok 6 ods. 3). Ustanovenia nariadenia je potrebné vykladať vo svetle týchto základných zásad, zvlášť pokiaľ ide o nariadenie týkajúce sa procesného práva, ktorého účelom je práve zabezpečiť vyrovnanie záujmov účastníkov konania. Preto je nariadenie potrebné prednostne posudzovať z pohľadu tohto vyrovnania záujmov, čo potvrdzuje aj história jeho vzniku.

2. O vzniku nariadenia

26. Ochrana vnútroštátneho žalobcu pred zdĺhavým doručovaním do zahraničia — najmä prostredníctvom fikcie doručenia — stála v popredí medzinárodného procesného

13 — Pozri len rozsudky z 25. novembra 1986, Klensch a i., 201/85 a 202/85, Zb. s. 3477, bod 21; z 21. marca 1991, Rauh, C-314/89, Zb. s. I-1647, bod 17, a z 28. januára 1999, Wilkens, C-181/96, Zb. s. I-399, bod 19.

14 — Pozri najmä rozsudok z 28. marca 2000, Krombach, C-7/98, Zb. s. I-1935, bod 25.

15 — Pozri rozsudok z 15. mája 1986, Johnston, 222/84, Zb. 1651, bod 18. Pozri aj rozsudok z 28. októbra 1975, Rutili, 36/75, Zb. s. 1219, bod 32.

16 — Rozsudok vo veci Krombach, už citovaný v poznámke pod čiarou 14, bod 26.

práva [17]. Z dôvodu suverenity štátov, ktorá je v medzinárodnom práve vysoko cenená, bolo doručovanie v medzinárodnom právnom styku až do vypracovania osobitných nástrojov možné iba diplomatickou cestou — pokiaľ bolo vôbec možné.

27. Tento systém bol doplnený medzinárodnoprávnymi dohovormi, čo vzhľadom na blízkosť tematiky so suverenitou štátov vôbec neprekvapuje. Takýmito dohovormi boli upravené konania o medzinárodnom zasielaní a doručovaní písomností, zároveň však boli málo zohľadnené hľadiská hospodárnosti — v neposlednom rade z dôvodu nevyhnutného dodržiavania štátnej suverenity.

28. Vzorom bol — práve v rámci harmonizácie procesných pravidiel doručovania na európskej úrovni — Haagsky dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „Haagsky dohovor") z roku 1965. Tento dohovor na jednej strane zlepšil obvyklý systém doručovania diplomatickou cestou tým, že vytvoril možnosť doručenia prostredníctvom ústredných orgánov; na druhej strane sa Haagsky dohovor venuje ochrane žalovaného a predovšetkým vo svojom článku 15 a nasledujúcich stanovuje, že rozsudok pre zmeškanie môže byť vydaný až vtedy, keď sa preukáže, že doručovaná písomnosť žalovaného skutočne zastihla a že mu bola poskytnutá dostatočná lehota na prípravu obrany.

29. V európskom právnom priestore bolo síce úlohou Bruselského dohovoru [18] z roku 1968 koordinovať konkurujúce si konania medzi členskými štátmi a zabezpečiť voľný pohyb rozsudkov. Pokiaľ však ide o zasielanie procesných aktov, Bruselský dohovor sa v článku IV svojho dodatkového protokolu obmedzil na odkaz na nedávno predtým uzatvorený Haagsky dohovor.

30. Bolo nutné konštatovať, že voľný pohyb rozsudkov na vnútornom trhu stroskotáva na doručovaní [19], aby sa mohla začať nová politická iniciatíva. V tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť, že aj v právnom styku vnútri Spoločenstva podlieha doručovanie písomnosti dvojitej súdnej kontrole: najprv vo fáze rozhodovania, kde je v prípade potreby možné vydať rozsudok pre zmeška-

17 — K tomu pozri poznámky Heßa v oblasti porovnávacieho práva, tamže, s. 16 a nasl.

18 — Dohovor z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32) v znení Dohovoru z 9. októbra 1978 o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (Ú. v. ES L 304, s. 1 a — zmenený text — s. 77), Dohovoru z 25. októbra 1982 o pristúpení Helénskej republiky (Ú. v. ES L 388, s. 1), Dohovoru z 26. mája 1989 o pristúpení Španielskeho kráľovstva a Portugalskej republiky (Ú. v. ES L 285, s. 1) a Dohovoru z 29. novembra 1996 o pristúpení Rakúskej republiky, Fínskej republiky a Švédskeho kráľovstva (Ú. v. ES C 15, 1997, s. 1, ďalej len „Bruselský dohovor").

19 — Pozri Heß, tamže, s. 17 a nasl. a tam citované zdroje.

nie, pokiaľ sa napríklad (zahraničný) žalovaný nedostaví na stanovený termín pojednávania, neskôr však aj vo fáze uznávania — pokiaľ sa má vydaný rozsudok pre zmeškanie uznať v inom členskom štáte [20]. V oboch fázach konania môže dôjsť k prejednaniu eventuálnych vád doručenia — so zodpovedajúcim oneskorením a s tým spojenými neistotami alebo rozpormi.

31. Rada Európskej únie aktom z 26. mája 1997 [21] vypracovala Dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch Európskej únie a členským štátom ho odporučila prijať v súlade s ich ústavnými princípmi.

32. Nariadenie spočíva v podstate na tomto dohovore, ktorý už nevstúpil do platnosti, pretože Amsterdamská zmluva vytvorila v článkoch 61 ES a 65 ES nové kompetenčné pravidlá začlenením do práva Spoločenstva tých častí tzv. tretieho piliera, ktoré sa týkajú súdnej spolupráce v občianskych veciach. Dohovor sa tým stal obsolentným. Predpisy ale boli takmer identicky prevzaté [22], takže nariadenie je potrebné vykladať s primeraným ohľadom na dohovor a jeho dôvodovú správu [23].

33. Jazykové pravidlo v článku 8 ods. 1 Európskeho dohovoru o doručovaní zodpovedá jazykovému pravidlu v článku 8 ods. 1 nariadenia. S ohľadom na sledované zrýchlenie zasielania písomností pripúšťa — v neposlednom rade preto, aby sa ušetrili náklady súvisiace s prekladom [24] — aj doručenie v jazyku, ktorý nezodpovedá úradnému jazyku prijímajúceho členského štátu, totiž v jazyku odosielajúceho členského štátu, pokiaľ tomuto jazyku adresát rozumie. Rozsah tohto jazykového pravidla bol zjavne v konaniach sporný: na jednej strane okrem iných Francúzsko požadovalo, aby sa uskutočnila rozsiahla harmonizácia predpisov o doručovaní, zatiaľ čo iné štáty, ako napríklad Spolková republika Nemecko,

20 — Článok 27 bod 2 Bruselského dohovoru.

21 — Ú. v. ES C 261, 27.8.1997, s. 1 (ďalej len: „Európsky dohovor o doručovaní"). Rada vzala v deň dokončenia Dohovoru na vedomie dôvodovú správu k dohovoru (už citovaný v poznámke pod čiarou 5). Táto dôvodová správa sa nachádza na s. 26 vyššie uvedeného úradného vestníka.

22 — Pozri napríklad odôvodnenie č. 5 nariadenia č. 1348/2000: „Je potrebné zabezpečiť kontinuitu výsledkov rokovaní dosiahnutých pri dojednávaní tohto dohovoru. Hlavný obsah tohto nariadenia je v zásade prevzatý z dohovoru."

23 — Právna teória prijala Dohovor — a tým aj nariadenie — všeobecne kriticky, najmä preto, lebo sa pridŕžal modelu úpravy medzištátneho poskytovania právnej pomoci — to znamená formálneho spôsobu doručovania podľa Haagskeho dohovoru — a tým uprednostnil túto formálnu cestu doručovania podľa článku 2 až 11 nariadenia. Pozri napríklad Heß (už citovaný v poznámke pod čiarou 11), 15 (21 a nasl.), Gsell: „Direkte Postzustellung an Adressaten im EU-Ausland nach neuem Zustellungsrecht", *EWS 2002*, 115 (116), Cordopatri: „Note sul regolamento CE N. 1348/2000", v: *Giurisprudenza di merito*, Vol. XXXVI (2004), 10, 2141 (2153); Frigo, „La disciplina comunitaria della notificazione degli atti in materia civile e commerciale: il regolamento (CE) n. 1348/2000", *Diritto processuale civile e commerciale comunitario*, 2004, 117 (s. 157).

24 — Meyer: „Europäisches Übereinkommen über die Zustellung", *IPRax 1997*, 401 (s. 403).

uprednostňovali riešenie na úrovni jednotlivých členských štátov. Nakoniec sa zvolila stredná cesta [25].

B — *O prejudiciálnych otázkach*

1. Úvodné poznámky k priebehu prieskumu

34. Zasielanie súdnych písomností medzi členskými štátmi je vo väčšine prípadov spojené s jazykovými problémami. Efektívna obrana — a tým nakoniec aj ochrana práv na obranu a práva na spravodlivý súdny proces — predpokladá možnosť oboznámiť sa s predmetnou písomnosťou, čo zas môže vyžadovať preklad.

35. Zasielanie a doručovanie súdnych a mimosúdnych písomností v právnom styku vo vnútri Spoločenstva v súlade s konaním podľa článku 4 a nasledujúcich nariadenia nastoľuje praktické otázky nie len z dôvodu nevyhnutnej spolupráce orgánov z rôznych členských štátov, ale aj s ohľadom na jazykové bariéry, ktoré je potrebné prekonať. K tomu sa pripájajú aj právne otázky, v neposlednom rade potom tie, ktoré môžu vzniknúť z dôvodu chýbajúcej harmonizácie procesného práva.

25 — Pozri bod 2 úvodu dôvodovej správy k Dohovoru o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch Európskej únie (už citovanej v poznámke pod čiarou 5), vypracovanému na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii.

36. Článok 8 ods. 1 nariadenia č. 1348/2000, o ktorého výklad bol Súdny dvor požiadaný, stanovuje jazykové pravidlo, ktoré predstavuje zjednodušenie v tom, že nepožaduje systematický preklad zasielaných písomností. Táto výhoda odosielateľa je v zmysle rovnosti zbraní kompenzovaná právom adresáta odmietnuť prevzatie písomnosti. Pokiaľ však dôjde k oprávnenému uplatneniu práva odmietnuť prevzatie [26], je nesporné, že nariadenie neuvádza právne následky uplatnenia tohto práva [27].

37. Pokiaľ sa vnútroštátny súd v prvej prejudiciálnej otázke v podstate pýta na možnosť nápravy — zjavne dodatočným doručením chýbajúceho prekladu doručovanej písomnosti —, vynára sa najprv otázka, či sa má takáto možnosť nápravy riadiť právom Spoločenstva alebo vnútroštátnym právom.

26 — Na tomto mieste nie je potrebné preskúmať, či oprávnené uplatnenie práva odmietnuť prevzatie podľa článku 8 ods. 1 nariadenia zahŕňa iba tie prípady, v ktorých chýba preklad zasielanej písomnosti do jedného z jazykov uvedených v tomto ustanovení, alebo či predpokladá aj posúdenie príslušným vnútroštátnym súdom toho, či treba uplatnenie tohto práva považovať za neoprávnené. Návrh na začatie prejudiciálneho konania k tomu neobsahuje príslušné informácie. Rovnako sa v ňom neuvádza, aké kritérium sa má použiť na posúdenie jazykových znalostí, pokiaľ je žalovaný — ako v prejednávanej veci –právnickou osobou. K týmto a ďalším otázkam pozri Malan: „La langue de la signification des actes judiciaires ou les incertitudes du règlement sur la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires", *Petites affiches du 17 avril 2003*, s. 6.

27 — Pozri bod 2 vyššie.

38. Pokiaľ by bolo rozhodným vnútroštátne právo, ktoré by bránilo náprave, bolo by potom potrebné preskúmať, či by procesná autonómia príslušného členského štátu nemala byť limitovaná komunitárnou zásadou efektivity.

39. Pokiaľ naopak možnosť nápravy vo vyššie opísanom zmysle existuje — podľa vnútroštátneho práva alebo podľa práva Spoločenstva —, je potrebné objasniť, akým spôsobom sa má vykonať náprava neuskutočneného doručenia. Otázne je najmä to, aké následky by mala takáto náprava pre prípadné procesné lehoty, ktoré je potrebné dodržať.

2. O tom, aké právne následky môže mať oprávnené odmietnutie prevziať písomnosť

a) Tvrdenia účastníkov konania

40. *Pán Leffler* je toho názoru, že pri výklade článku 8 ods. 1 nariadenia nie je možné použiť najmä Haagsky dohovor [28]. Skôr by sa mal použiť Európsky dohovor o doručovaní [29] vrátane jeho dôvodovej správy. Pán Leffler pripomína, že adresát má podľa Európskeho dohovoru o doručovaní právo odmietnuť prevzatie písomnosti. Aké právne následky má uplatnenie tohto práva, sa nedá zo znenia Európskeho dohovoru o doručovaní zistiť. Z dôvodovej správy k Európskemu dohovoru o doručovaní sa dá vyvodiť, že právne následky treba určiť podľa vnútroštátneho práva. Pokiaľ teda vnútroštátne právo upravuje možnosť nápravy, článok 8 ods. 1 nariadenia takejto možnosti nápravy nebráni — s ohľadom na prípadné lehoty stanovené v článku 19 nariadenia.

41. Pre prípad, že by Súdny dvor uprednostnil autonómny výklad článku 8 ods. 1 nariadenia, pán Leffler uvádza, že nariadenie má chrániť adresáta iba pred doručením pre neho nezrozumiteľného dokumentu, ktorý má voči nemu nepriaznivé právne účinky. Nemá však dôjsť k paralýze celého konania. Absolútna neplatnosť doručenia neuskutočneného z jazykových dôvodov ide nad rámec potrebnej ochrany žalovaného.

42. Vady, ktoré nie sú na strane žalobcu, ale napríklad na strane prekladateľov alebo súdu, nemôžu viesť k strate právneho nároku žalobcu. Neplatnosť by viedla najmä k zmeškaniu lehôt na strane odosielateľa, čo je neodôvodnené predovšetkým v prípade, keď nie je za vadu zodpovedný. Ochrana žalovaného zaručená v článku 19 nariadenia je v tejto súvislosti dostatočná.

28 — Už citovaný v bode 28.

29 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 21.

43. Spoločnosť *Berlin Chemie* naopak uvádza, že neplatnosť doručenia neuskutočneného z jazykových dôvodov vyplýva z článkov 7, 8 a 9 nariadenia. V nich uvedené vyjadrenia „všetky kroky potrebné na doručenie" a „odmietnutie prevzatia písomnosti" hovoria v prospech neplatnosti doručenia neuskutočneného z jazykových dôvodov.

44. Spoločnosť Berlin Chemie sa ďalej odvoláva na článok 6 EDĽP, podľa ktorého právne akty, ktorým žalovaný nerozumie, nemôžu mať nijaké právne účinky. Právny akt, ktorý nemá žiadny právny účinok, nie je „napraviteľný", ale je neplatný, takže je potrebné opätovné doručenie, aby právne účinky vznikli. Subsidiárne spoločnosť Berlin Chemie tvrdí, že žalobcovi sa v žiadnom prípade nemá poskytnúť viac než jedna možnosť na nápravu prípadných opomenutí, najmä vtedy, ak konal bez právnej pomoci.

45. *Komisia* tvrdí, že nariadenie sa má vykladať vo svetle Európskeho dohovoru o doručovaní [30], pretože základné myšlienky tohto dohovoru sa nachádzajú v nariadení. Je potrebné zohľadniť aj inštitucionálny vývoj po vstupe Amsterdamskej zmluvy do platnosti a postupné vytváranie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

46. Z odôvodnení nariadenia vyplýva, že je potrebné zohľadniť oprávnené záujmy všetkých účastníkov konania a zároveň dbať na nerušený priebeh súdneho konania. Osobitný význam nariadenie priznáva hospodárnosti a zrýchleniu súdneho konania.

47. Pokiaľ ide o jazykové pravidlo podľa článku 8 ods. 1 nariadenia, Komisia pripomína, že toto pravidlo vychádza z abstraktného prístupu [31], takže odmietnutie prevzatia nie je vždy možné odôvodniť naliehavými dôvodmi ochrany žalovaného.

48. Komisia tiež zdôrazňuje, že v prípade nedodržania jazykového pravidla neexistuje nijaká povinnosť odmietnuť prevzatie. Zo znenia nariadenia — najmä jeho článku 8 ods. 1 [32] — sa nedá vyvodiť, že by platnosť doručenia závisela od dodržania jazykového pravidla.

30 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 21.

31 — Pozri poznámku pod čiarou 4 vyššie.

32 — Komisia výslovne zdôrazňuje, že odôvodnenie č. 10, podľa ktorého „by sa doručenie malo vykonať v úradnom jazyku alebo v jednom z úradných jazykov miesta, kde sa má doručiť, alebo v inom jazyku odosielajúceho členského štátu, ktorému adresát rozumie" „z dôvodu ochrany záujmov adresáta" je v tomto zmysle v rozpore s jasným doslovným znením článku 8 nariadenia.

49. Z existencie práva odmietnuť prevzatie podľa článku 8 ods. 1 nariadenia sa teda v prvom rade nedajú vyvodiť nijaké závery o platnosti postupu doručovania. Absencia úpravy následkov odmietnutia prevziať písomnosť však nevedie podľa Komisie nevyhnutne k záveru, že v tejto veci je rozhodné vnútroštátne právo, hoci je potrebné priznať, že určité záchytné body v tomto smere je možné nájsť v prípravných dokumentoch k nariadeniu.

50. Komisia je toho názoru, že použitie vnútroštátnych predpisov v tejto súvislosti by viedlo k nejednotným právnym následkom v členských štátoch, a tým aj k právnej neistote.

51. Komisia preto navrhuje, aby sa právne následky odmietnutia prevziať písomnosť stanovili autonómne bez ohľadu na obmedzený rozsah orientačných bodov, ktoré text samotného nariadenia poskytuje v tomto smere.

52. Komisia najprv zvažuje možnosť uprieť neuskutočnenému doručeniu akýkoľvek právny účinok, čo by však podľa jej názoru v rozpore s vyvážením, o ktoré sa usiluje samotné nariadenie, neprimerane zvýhodňovalo žalovaného. Proti pripusteniu takejto neplatnosti hovorí aj neexistencia zodpovedajúceho jednoznačného právneho základu. Žalobca by tým bol nakoniec za určitých okolností pripravený o svoje základné právo na zákonného sudcu.

53. Podľa názoru Komisie by preto podstate nariadenia, ktorou je zabezpečenie riadneho priebehu súdneho konania, zodpovedalo, ak by sa žalobcovi poskytla možnosť „nápravy" neuskutočneného doručenia prostredníctvom dodatočného doručenia chýbajúceho prekladu. V prospech tohto riešenia hovorí aj znenie a *„effet utile"* článku 8 ods. 2, podľa ktorého „... [sa vráti] žiadosť a písomnosti, ktorých preklad sa vyžaduje".

54. Stanovisko *nemeckej vlády* je založené na názore, že nariadenie zámerne neupravuje právne následky vo vzťahu k jazykovému pravidlu v článku 8 ods. 1. Toto vyvodzuje z histórie vzniku predchádzajúcej právnej úpravy v Európskom dohovore o doručovaní. Aj podľa rozsudku Lancray[33] sa má právny následok, a tým aj možnosť nápravy posúdiť podľa vnútroštátneho práva.

33 — Rozsudok z 3. júla 1990, C-305/88, Zb. s. I-2725, bod 29 a nasl.

55. *Fínska vláda* sa v podstate pripája k argumentom Nemecka. Podľa jej názoru vyplýva predovšetkým z odôvodnení Európskeho dohovoru o doručovaní, že pokiaľ ide o právne následky, treba v zásade odkázať na právo členských štátov.

56. *Holandská vláda* sa odvoláva na článok 8 ods. 2 nariadenia, ktorý stanovuje, že treba vrátiť iba písomnosti, ktoré sa majú preložiť, a vyvodzuje z toho, že vo zvyšnej časti, ktorá sa nevracia, môže dôjsť k náprave doručením v súlade s nariadením. Možnosť nápravy vyplýva aj z histórie vzniku článku 8 ods. 1 nariadenia, keďže v dôvodovej správe k porovnateľnému článku 8 Európskeho dohovoru o doručovaní je uvedené, že z jazykových dôvodov neuskutočnené prvé doručenie môže byť v primeranej lehote napravené.

57. *Portugalská vláda* vychádza z podobného chápania článku 8 ods. 2 a okrem toho zdôrazňuje, že prípadné ťažkosti súvisiace s doručovaním písomností sa musia riešiť v duchu lojálnej spolupráce medzi účastníkmi konania.

58. Východiskovým bodom v úvahách *francúzskej vlády* je naopak skutočnosť, že ochrana adresáta písomnosti stojí v popredí nariadenia — ako to vyplýva najmä z jeho odôvodnenia č. 10[34]. S ohľadom na ciele nariadenia však francúzska vláda prichádza k záveru, že článok 8 ods. 1 nariadenia v zmysle vecného vyváženia záujmov vyžaduje, aby možnosť nápravy prvého doručenia neuskutočneného z jazykových dôvodov bola zakotvená vo vnútroštátnom práve.

b) Právne posúdenie

59. Ako už bolo načrtnuté[35], najskôr je potrebné preskúmať, či neexistencia úpravy právnych následkov v článku 8 ods. 1 nariadenia prikazuje alebo pripúšťa použitie vnútroštátneho práva. Potom je potrebné preskúmať právo Spoločenstva, či prípadne neobsahuje ustanovenia zaoberajúce sa právnymi následkami, o ktorých je reč.

i) O rozhodnom právnom poriadku

60. To, či sa majú právne následky oprávneného uplatnenia práva odmietnuť prevzatie podľa článku 8 ods. 1 nariadenia riadiť vnútroštátnym právom len preto, že nariadenie právne následky výslovne neupravuje, je z viacerých hľadísk diskutabilné.

34 — Pozri poznámku pod čiarou 32 vyššie.
35 — Pozri bod 37 vyššie.

61. Práve história vzniku nariadenia ukazuje, že vnútroštátne právne predpisy neboli často schopné riešiť otázky medzinárodného doručovania, či už v zmysle efektívneho priebehu konania, alebo v súvislosti s dostatočnou ochranou oprávnených záujmov žalobcu na jednej strane a žalovaného na druhej strane. Aj nástroje medzinárodného práva sa ukázali ako nedostatočné, takže bola nevyhnutná iniciatíva na úrovni Spoločenstva. Nariadenie č. 1348/2000 preto poskytuje osobitný nástroj v podobe decentralizovaného konania podľa článku 2 a nasledujúcich, ktorý je možné používať iba autonómnym spôsobom — dokonca a práve s ohľadom na prípadné medzery v úprave. Podľa môjho názoru existuje zjavná súvislosť medzi uznaním práva — v tomto prípade v podobe práva odmietnuť prevzatie — a právnymi následkami uplatnenia tohto práva.

62. Túto potrebu vykladať osobitné nástroje práva Spoločenstva autonómnym spôsobom možno odôvodniť aj cieľmi dotknutej úpravy[36]. Cieľom nariadenia je rozvíjanie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb[37]. Už tento cieľ vyžaduje čo najrozsiahlejšie zbližovanie právnych následkov práv z tohto nariadenia, pretože rozdielny výklad právnych následkov by predovšetkým v oblasti občianskeho práva procesného, oblasti citlivej na základné práva, viedol k neprijateľnej právnej neistote a roztrieštenosti.

63. V tejto súvislosti je ďalej potrebné vziať do úvahy, že potrebnosť nariadenia je v jeho odôvodnení č. 4 podložená tým, že na vnútroštátnej úrovni nemôžu byť jeho ciele uspokojivo dosiahnuté. „Únik" do vnútroštátneho práva s cieľom vyplniť prípadné medzery v úprave sa z tohto hľadiska zdá menej konzistentný.

64. Pritom je tiež potrebné vziať do úvahy, že právo členských štátov by mohlo náprave brániť alebo by mohlo odlišne upravovať podmienky jej vykonania. Pokiaľ by však vnútroštátna právna úprava bránila náprave, vynorila by sa otázka hraníc procesnej autonómie každého členského štátu naopak na úrovni Spoločenstva — napríklad v podobe zásady efektivity. Túto „obchádzku" cez vnútroštátne právo si možno ušetriť, pokiaľ sa nariadenie — pri primeranom zohľadnení jeho obmedzeného rozsahu pôsobnosti — vykladá autonómne, pokiaľ ide o právne následky oprávneného uplatnenia práva odmietnuť prevzatie podľa jeho článku 8 ods. 1.

36 — Súdny dvor ju uplatňuje aj v iných oblastiach práva Spoločenstva: je len potrebné pripomenúť, že Súdny dvor vyložil právny pojem „súhlas" — obsiahnutý práve v občianskom práve členských štátov — uvedený v článku 7 ods. 1 smernice 89/104/EHS v rozsudku z 20. novembra 2001 v spojených veciach C-414/99 až C-416/99 (Davidoff a i., Zb. s. I-8691) autonómne na základe cieľov tejto smernice vykladať autonómne. Pozri tiež — v súvislosti s nariadením — Mignolet (už citovaný v poznámke pod čiarou 6), s. 352: „... l'objectif poursuivi par un instrument communautaire est déterminant lorsqu'il s'agit de sanctionner une règle de procédure qu'il établit".

37 — Pozri odôvodnenie č. 1 nariadenia.

65. Je teda potrebné konštatovať, že rozsah pôsobnosti nariadenia nezahŕňa iba podmienky odmietnutia prevziať doručované písomnosti ich adresátom, ale musí zahŕňať aj jeho právne následky.

ii) O prípadných účinkoch doručenia neuskutočneného z dôvodu oprávneného uplatnenia práva odmietnuť prevzatie

66. Je otázne, či doručenie, ktoré sa nemohlo uskutočniť na základe oprávneného uplatnenia práva odmietnuť prevzatie podľa článku 8 ods. 1 nariadenia, treba považovať za celkovo neplatné alebo či môže mať nejaké právne účinky.

— Je preklad doručovanej písomnosti predpokladom platnosti doručenia?

67. Najprv je potrebné zdôrazniť, že nariadenie č. 1348/2000 ani podľa svojho znenia, ani podľa svojej štruktúry a ani podľa svojho zmyslu preklad doručovanej písomnosti nevyžaduje. Pokiaľ však takýto preklad nie je chápaný ako predpoklad platnosti doručenia, nie je zrejmé, ako môže byť jeho neexistencia považovaná za dôvod neplatnosti doručenia [38].

68. Povinnosť navrhovateľa, teda osoby, v ktorej záujme sa uskutočňuje doručenie, nechať preložiť doručovanú písomnosť do jazyka „dožiadaného" štátu, z nariadenia nijako nevyplýva [39].

69. Z článku 8 ods. 1 nariadenia vyplýva iba to, že neexistencia prekladu doručovanej písomnosti zakladá právo adresáta odmietnuť prevzatie. Až pri uplatnení alebo neuplatnení tohto práva sa ukáže, či sa doručenie dotknutej písomnosti mohlo alebo nemohlo uskutočniť.

70. Odkaz v článku 7 ods. 2 nariadenia na „všetky kroky potrebné na doručenie písomnosti" neodôvodňuje názor, že neexistencia prekladu do jedného z jazykov, ktorý je uvedený v článku 8 ods. 1, vedie k úplnej neplatnosti predmetného doručenia. Toto ustanovenie iba upresňuje, že spôsob doru-

38 — Z tohto pohľadu pri chýbajúcom preklade doručovanej písomnosti nejde o *vadu* týkajúcu sa postupu doručovania a zasielania.

39 — V tomto zmysle, avšak s odvolaním sa na dohovor, Burgstaller: „Kapitel 81: Europäische Zustellungsverordnung", v: *Internationales Zivilverfahrensrecht*, článok 5, bod 1. Pozri najmä dôvodovú správu k Európskemu dohovoru o doručovaní (už citovaná v poznámke pod čiarou 21) v článku 8: „Dohovor však nezaväzuje navrhovateľa doručiť písomnosť vyhotovenú v jednom z uvedených jazykov alebo do tohoto jazyka preloženú, ale umožňuje adresátovi odmietnuť doručenie písomnosti s odôvodnením, že uvedené ustanovenia neboli dodržané."

čenia sa v zásade stanoví podľa práva prijímajúceho členského štátu, a nespochybňuje neexistenciu povinnosti dodať preklad, ktorá pramení zo samotného nariadenia.

71. Aj článok 8 ods. 2 je v rozpore s názorom, že neexistencia prekladu do jedného z jazykov, ktoré sú uvedené v článku 8 ods. 1, by viedla k úplnej neplatnosti predmetného doručenia. Pokiaľ sa podľa tohto ustanovenia písomnosti, ktorých preklad sa požaduje, musia vrátiť, je potrebné dospieť k názoru, že prvé doručenie má aj bez dodržania jazykového pravidla podľa článku 8 ods. 1 nariadenia účinok: pokiaľ by to tak nebolo, bolo by zbytočné vracať písomnosti, ktoré sa majú preložiť — avšak nie ostatné — navrhovateľovi, pretože ten by bol aj tak povinný doručiť preložené písomnosti, aby vôbec dosiahol právne účinky. Prípadné rozdelenie právnych následkov v tom zmysle, že len tá časť, ktorá nebola vrátená, vyvoláva právne účinky, zatiaľ čo písomnosti vrátené na preloženie nemajú žiadny právny účinok, sa v každom prípade zdá sotva zlučiteľné s cieľmi nariadenia v oblasti hospodárnosti.

72. Skutočnosť, že úplnú neplatnosť doručenia uskutočneného bez prekladu je sotva možné zosúladiť s cieľmi nariadenia v oblasti hospodárnosti, je zrejmá aj na inom mieste nariadenia — v takzvanom nápravnom postupe podľa článku 6 ods. 2 nariadenia [40]. Toto ustanovenie je založené na myšlienke, že nemožnosť vyhovieť žiadosti o doručenie — čo možno dobre porovnať s prípadom, v ktorom neexistencia prekladu umožní vznik práva odmietnuť prevzatie — ako taká nevedie k tomu, že žiadosť o doručenie je potrebné posudzovať tak, ako keby — v zmysle neplatnosti — nikdy nebola podaná. Naopak je potrebné sa najprv pokúsiť o nápravu. Vrátenie písomností, ktorých preklad sa vyžaduje, prijímajúcim orgánom podľa článku 8 ods. 2 nariadenia je založené na rovnakej myšlienke.

73. Proti úplnej neplatnosti prvého doručenia z dôvodu oprávneného uplatnenia práva odmietnuť prevzatie hovorí aj neexistencia jasného právneho základu, na ktorú Komisia právom upozorňuje.

74. Okrem toho opačný názor by urobil úplnú neplatnosť prvého doručenia závislou od prípadného uplatnenia práva adresáta odmietnuť prevzatie — a nie od objektívneho dodržania jazykových podmienok — čo by

40 — Podľa tohto ustanovenia „sa prijímajúci orgán spojí najrýchlejším možným spôsobom s odosielajúcim orgánom, aby si zabezpečil chýbajúce údaje alebo písomnosti", ak nie je možné vybaviť žiadosť o doručenie na základe zaslaných údajov alebo písomností.

zasa prinieslo výhody len adresátovi doručenia [41].

75. V tejto súvislosti je potrebné vziať do úvahy, že právo odmietnuť prevzatie slúži síce na ochranu adresáta doručenia, to však neznamená, že adresát môže alebo má mať možnosť paralyzovať súdne konanie odmietnutím prevzatia.

76. Skutočnosť, že ochrana adresáta doručenia z jazykového hľadiska nesmie byť absolutizovaná, je zrejmá nielen z toho, že jazykové pravidlo článku 8 ods. 1 nariadenia zvolilo abstraktný prístup k posudzovaniu jazykových znalostí dotknutého adresáta, ale aj z toho, že nariadenie okrem formálneho spôsobu doručovania podľa článku 2 a nasledujúcich uznáva ďalšie — rovnocenné [42] — spôsoby doručenia, ako najmä v praxi veľmi rozšírené poštové doručovanie [43]. Podľa článku 14 ods. 2 nariadenia však členský štát môže určiť podmienky, „za ktorých doručovanie súdnych písomností poštou prijíma". Keďže iba málo členských štátov [44] určilo jazykové podmienky, v tretej aktualizácii údajov členských štátov podľa článku 23 ods. 1 nariadenia [45] bolo objasnené, že „skutočnosť, že členský štát neoznámil k článku 14 žiadne osobitné jazykové pravidlo,... implicitne [znamená], že platí jazykové pravidlo článku 8" [*neoficiálny preklad*]. Nie je však isté, akú hodnotu treba prisúdiť tomuto vyhláseniu. [46]

77. V záujme správneho vyváženia záujmov však nesmie odmietnutie prevzatia písomnosti pripraviť navrhovateľa o jeho ústavne zaručené právo na zákonného sudcu, k čomu by došlo, ak by po odmietnutí prevzatia nemal už žiadnu možnosť dodržať prípadné lehoty na podanie opravného prostriedku.

41 — Skutočnosť, že tak navrhovateľ, ako aj adresát je hodný ochrany, je zrejmá aj z úpravy článku 9 nariadenia týkajúceho sa dátumu doručenia. K tomu pozri De Leval a Lebois, „Betekenen in Europese Unie op grond van de Verordening 1348/2000 van 29 mei 2000", v: *Het nieuwe Europese IPR: van verdrag naar verordening*, 2001, 169 (S. 185), body 6 — 38.

42 — Je sporné, či ide o rovnocennosť. Podľa jedného názoru nie sú náhradné spôsoby doručenia podradné. Pozri napríklad Gsell (už citovaný v poznámke pod čiarou 23), 115 (s. 117); Mignolet (už citovaný v poznámke pod čiarou 6), s. 349; De Leval a Lebois: „Signifier en Europe sur la base du règlement 1348/2000: bilan après un an et demi d'application", v: *Liber amicorum Pierre Marchal*, s. 261, bod 6; Frigo (už citovaný v poznámke pod čiarou 23), s. 138 a nasl.; iného názoru každopádne Heß (už citovaný v poznámke pod čiarou 11), 15 (s. 20); Ekelmans: *Journal des tribunauxNo. 6014* (2001), 481.

43 — Podľa článku 14 ods. 1 sa môže každý členský štát „doručovať súdne písomnosti osobám bývajúcim v inom členskom štáte priamo poštou".

44 — Prehľad poskytuje Malan, už citovaný v poznámke pod čiarou č. 26, bod 11.

45 — Tretia aktualizácia informácií oznámených členskými štátmi podľa článku 23 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 13, 2002, s. 2).

46 — Príslušné pochybnosti vyjadruje aj Boularbah: „Le cadre général des règles communautaires en matière de procédure civile: coopération judiciaire, droit judiciaire européen et droit processuel commun", v: *Le droit processuel et judiciaire européen — Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, 2003, 167 (s. 180); v tejto veci ide ďalej než Mignolet (už citovaný v poznámke pod čiarou 6), s. 351.

78. Ako vyplýva z článku 8 ods. 1 písm. b) v spojení s článkom 5 ods. 2 nariadenia, zámerom nariadenia je aj ochrániť navrhovateľa pred zbytočnými nákladmi, ku ktorým patria predovšetkým náklady na preklad. Pokiaľ však navrhovateľ nechá z obavy pred negatívnymi následkami prípadného odmietnutia prevziať písomnosť na dodržanie lehôt preventívne vyhotoviť preklad do jedného z jazykov, ktoré sú uvedené v článku 8 ods. 1, vylučuje to akékoľvek zjednodušenie, ktoré má nariadenie prinášať — aj v zmysle úspory nákladov.

79. Zo všetkého, čo bolo uvedené vyššie, vyplýva, že ani znenie, ani história vzniku, ani systematika, ani zmysel a účel nariadenia nenaznačujú, že uplatnenie práva odmietnuť prevzatie podľa článku 8 ods. 1 nariadenia má viesť k celkovej neplatnosti predmetného doručenia. S písomnosťou, ktorá na základe oprávneného uplatnenia práva odmietnuť prevzatie podľa článku 8 ods. 1 nariadenia nemohla byť doručená, sa preto nemôže zaobchádzať tak, ako keby nikdy nedošlo k pokusu o jej doručenie.

80. Zostáva otázkou, aké právne účinky môže mať prvé doručenie napriek oprávnenému uplatneniu práva odmietnuť prevzatie.

— Účinky prvého doručenia po uplatnení práva odmietnuť prevzatie

81. Odporujúcim si záujmom navrhovateľa na jednej strane a adresáta na druhej strane možno vyhovieť tak, že uplatnenie práva na odmietnutie prevzatia povedie k prerušeniu konania. [47]

82. Tento odkladný účinok na jednej strane bráni tomu, aby odmietnutie prevzatia adresátom ako jednostranný prejav vôle zbavilo prvé doručenie jeho plnej právnej účinnosti, a tým odňalo navrhovateľovi potrebnú právnu ochranu. Najmä prípadné procesné lehoty, ktoré je potrebné dodržať, neplynú až do súdneho rozhodnutia o tom, či bolo odmietnutie prevzatia oprávnené.

83. Na druhej strane sa ale adresátovi odmietnutím prevzatia a jeho okamžitým oznámením podľa článku 8 ods. 2 nariadenia zaručia práva na obranu [48]. Odkladný účinok

47 — V tomto zmysle aj De Leval a Lebois (už citované v poznámke pod čiarou 41), č. 6 — 38.

48 — V rozsudku Lancray (už citovaný v poznámke pod čiarou 33) síce Súdny dvor zdôraznil s odkazom na rozsudok z 11. júna 1985, Debaecker a Plouvier (49/84, Zb. s. 1779), že podľa preambuly Bruselského dohovoru má byť týmto dokumentom zabezpečené zjednodušenie formalít pre vzájomné uznávanie a výkon súdnych rozhodnutí, tento cieľ však nesmie byť dosiahnutý tým, že budú nejakým spôsobom obmedzené práva na obranu.

odmietnutia prevziať písomnosť slúži na ochranu adresáta v tom, že prvé doručenie nemôže nadobudnúť plnú právnu silu v jeho neprospech.

84. Odkladný účinok nemá vplyv na právomoc súdu, na ktorom prebieha konanie, v rámci ktorého bola písomnosť doručená, rozhodnúť o tom, či odmietnutie prevzatia bolo oprávnené [49].

85. V prospech odkladného účinku hovorí aj o článok 19 ods. 1 nariadenia, ktorý stanovuje prerušenie konania, teda procesnú prekážku, pre prípad nedostavenia sa žalovaného na súd. Tým skôr to musí platiť vtedy, ak žalovaný odmietne prevziať písomnosť s odkazom na jazykové pravidlo nariadenia.

86. Je preto potrebné konštatovať, že odkladný účinok, ku ktorému došlo v prospech adresáta na základe odmietnutia prevzatia, sa ruší až úspešným doručením, zatiaľ čo odkladný účinok v prospech účastníka konania, ktorý podal návrh, zaniká už rozhodnutím súdu, že vrátenie bolo oprávnené.

49 — Pozri k tomu dôvodovú správu k Európskemu dohovoru o doručovaní (už citovaná v poznámke pod čiarou 21) v článku 8: „Pokiaľ príde k sporu o to, či adresát rozumie jazyku, v ktorom je vyhotovená písomnosť, je potrebné o tom rozhodnúť podľa použiteľných ustanovení, napríklad tým, že sa pred súdom, na ktorom prebieha konanie, v ktorého rámci bola táto písomnosť doručovaná, namieta otázka riadneho doručenia."

3. O tretej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa spôsobov dodatočného zaslania prekladu doručovanej písomnosti

87. Zostáva odpovedať na tretiu prejudiciálnu otázku o spôsoboch dodatočného zaslania prekladu doručovanej písomnosti.

88. Pritom je najmä potrebné vyjasniť, aké právne účinky má predmetná písomnosť, a najmä k akému okamihu, pokiaľ bolo najskôr prevzatie písomnosti oprávnene odmietnuté a postup zaslania a doručenia musel byť opakovaný s pripojeným prekladom.

a) Tvrdenia účastníkov konania

89. Účastníci písomnej časti konania zastávajú rôzne názory, aj pokiaľ ide o spôsoby prípadnej nápravy.

90. Väčšina účastníkov konania zdôrazňuje — z dôvodu chýbajúcej harmonizácie procesného práva — rozsiahlu pôsobnosť vnútroštátneho práva, najmä práva odosielajúceho členského štátu, pokiaľ ide o spôsoby

prípadnej nápravy. Iba *portugalská vláda* navrhuje, aby sa aj spôsoby dodatočného zaslania prekladu určili výlučne podľa nariadenia č. 1348/2000.

91. *Pán Leffler* navrhuje určiť lehotu na „nápravu" žiadosti o doručenie podľa vnútroštátneho práva, ale spôsob doručenia podľa nariadenia a vnútroštátneho vykonávacieho zákona.

92. *Nemecká spolková vláda* podotýka — v tomto smere v súlade so svojím právnym názorom o prvej prejudiciálnej otázke —, že je povinnosťou súdu odosielajúceho štátu preskúmať, či bolo odmietnutie prevzatia oprávnené, alebo nie. Právne účinky by sa rovnako riadili podľa *lex fori* vrátane spôsobov dodatočného doručenia prekladu, ktoré toto právo pripúšťa.

93. *Francúzska vláda* navrhuje diferencovanú odpoveď na tretiu prejudiciálnu otázku v tom zmysle, že navrhuje, aby sa dodatočné doručenie prekladu uskutočnilo postupom, ktorý stanovuje nariadenie, v ostatnom má však súd odosielajúceho členského štátu použiť svoje vnútroštátne procesné právo.

94. *Komisia* tvrdí, že právne následky uplatnenia práva odmietnuť prevzatie podľa článku 8 ods. 1 nariadenia nemôžu byť určené úplne autonómne, keďže jednak súd odosielajúceho členského štátu rozhoduje o oprávnenosti uplatnenia tohto práva, jednak aj podmienky prípadnej nápravy musia byť určené odosielajúcim členským štátom, pričom jednotlivé ustanovenia nariadenia — napríklad stanovenie lehôt podľa článku 9 nariadenia — sa majú použiť analogicky.

b) Právne posúdenie

i) Rozhodnosť vnútroštátneho práva

95. Zdá sa málo sporné, že zákonodarca Spoločenstva nesledoval nariadením č. 1348/2000 úplnú harmonizáciu procesného práva členských štátov. Z tohto hľadiska je v zásade zlučiteľné s duchom nariadenia vychádzať z toho, že súd odosielajúceho členského štátu má v zásade rozhodovať podľa svojho vlastného procesného práva (*lex fori*).

96. V prospech tohto predpokladu hovorí najmä článok 9 nariadenia, ktorý v súvislosti s dátumom doručenia odkazuje čiastočne na právo odosielajúceho štátu (odsek 1), čiastočne však aj na právo prijímajúceho štátu (článok 9 ods. 2 týkajúci procesných lehôt, ktoré má dodržať navrhovateľ), ako aj článok 19 týkajúci sa nedostavenia žalovaného na súd. Podľa tohto článku 19 má

v takomto prípade dotknutý súd prijímajúceho členského štátu predovšetkým preskúmať, či sa doručenie uskutočnilo v súlade s pravidlami odosielajúceho členského štátu, alebo nie. Je potrebné uviesť aj článok 7 ods. 1, ktorý pri doručovaní výslovne odkazuje na právo členského štátu.

97. Pokiaľ však právna otázka súvisiaca s dodatočným zaslaním prekladu doručovanej písomnosti spadá do rozsahu pôsobnosti nariadenia, nevidím žiadny dôvod, prečo by toto nariadenie nemalo byť uplatnené. Názor francúzskej vlády, podľa ktorej sa má toto zaslanie uskutočniť podľa nariadenia, sa preto javí presvedčivý.

ii) Spôsoby dodatočného zaslania a doručenia

98. Tento bod vyplýva z tretej prejudiciálnej otázky, ktorá sa v podstate pýta na — časové a praktické — spôsoby dodatočného zaslania doručovanej písomnosti spolu s prekladom do jedného z jazykov uvedených v článku 8 ods. 1 nariadenia.

99. Nariadenie neobsahuje v tomto smere žiadne priamo použiteľné ustanovenia. Okrem formy doručovanej písomnosti neexistuje ani výslovná úprava podmienok opätovného doručenia, ani prípadné lehoty, v rámci ktorých sa má opätovné doručenie uskutočniť.

100. Pokiaľ sa na základe autonómneho výkladu nariadenia uzná, že následkom odmietnutia prevziať písomnosť adresátom je prerušenie konania, môže sa na výpočet lehôt analogicky použiť článok 9, pričom toto ustanovenie je iba kolíznym pravidlom, a odkazuje preto na vnútroštátne právo.

101. Pokiaľ odkazuje článok 7 ods. 1 s ohľadom na spôsob doručenia na právo členských štátov — v prvom rade na právo prijímajúceho členského štátu — nemôže pre opätovné zaslanie a doručenie písomnosti spolu s prekladom platiť nič iné, keďže z tohto pravidla je zrejmé, že spôsob doručenia nepatrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia. Toto riešenie vyžaduje aj nariadením sledovaná ochrana adresáta a úvahy o právnej istote: nedá sa síce vylúčiť, že adresát je, bez ohľadu na jeho právo odmietnuť prevzatie a jeho prípadné uplatnenie, už pri prvom pokuse o doručenie schopný pripraviť svoju obhajobu účinne [50]; to však

50 — Napríklad vtedy, keď je na základe osobitných okolností jednotlivého prípadu skutočne schopný pochopiť obsah doručovanej písomnosti.

neodôvodňuje zrušenie mechanizmu, založeného na abstraktnom prístupe, ktorý je v nariadení použitý na ochranu adresáta.

102. Okrem toho je tiež nevyhnutné, aby sa adresát mohol v prípade opätovného chybného doručenia obrátiť na inštitúcie určené v konaní. Táto právna ochrana by mohla byť spochybnená napríklad vtedy, pokiaľ by sa doručenie uskutočnilo iným spôsobom, ktorý nepodlieha povinnosti poučenia o možných opravných prostriedkoch v prípade vrátenia písomnosti. Cieľom je jednotná právna ochrana, ktorá sa dá zaručiť iba pri jednotnom spôsobe doručovania.

V — Návrh

103. Na základe vyššie uvedeného preto navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálne otázky odpovedal takto:

„1) Článok 8 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1348/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že odmietnutie adresáta prevziať písomnosť z dôvodu nedodržania jazykového pravidla nevedie k tomu, že doručenie treba považovať za neplatné ako celok. Má však odkladný účinok, ktorý voči navrhovateľovi trvá dovtedy, kým sa nevyjasní, či je odmietnutie oprávnené, a voči adresátovi dovtedy, kým sa neuskutoční riadne doručenie.

2) Opakovanie doručenia po vyhotovení prípadne potrebných prekladov sa riadi nariadením č. 1348/2000 v rovnakom rozsahu ako prvé doručenie neuskutočnené z dôvodu odmietnutia prevziať písomnosť."